

Kielikoulutuspolitiikkaa Aurinkorannikolla

Julkaistu 29. huhtikuuta 2010. Kirjoittanut Hanna-Kaisa Hokkanen.

Vieraiden kielten aineenopettajankoulutuksen soveltavan ohjatun opetusharjoittelun voi suorittaa hyvin moninaisissa oppimisympäristöissä. Harjoittelukokemusten lisäksi kirjoittaja perehtyy myös kielikoulutuspolitiikan näkymiseen Espanjan aurinkorannikolla, Fuengirolan ulkosuomalaisessa koulussa.

Monikielistä ja monikulttuurista opetusta suomalaisittain

Espanjan aurinkorannikolla Fuengirolan kaupungissa sijaitsee ainut ulkosuomalainen koulu, jossa peruskoulun lisäksi toimii myös lukio. Aurinkorannikon suomalainen koulu eli Escuela Finlandesa perustettiin vuonna 1991, minkä jälkeen se on vajaassa 20 vuodessa kasvattanut oppilasmääränsä noin 200 oppilaaseen. Koska koulu sijaitsee keskellä toista kulttuuria ja maata, ovat monikielisyys ja monikulttuurisuus koulun arkea. Koulu tarjoaa laajan kielivalikoiman. Peruskoulun puolella opiskellaan englantia A1-kielenä kolmannelta luokalta ja ruotsia B1-kielenä seitsemänneltä luokalta alkaen. Valinnaisina kielinä on saksaa ja ranskaa, joista saksa aloitetaan joko neljännellä luokalla A2-kielenä tai kahdeksannella luokalla B2-kielenä, ja ranska kahdeksannella luokalla B2-kielenä. Espanjan kieli on kaikille pakollinen ja sitä opiskellaan eri taitotasojen mukaan. Espanjan kieli näkyy myös koulun tarjoamassa kerhotoiminnassa: espanjakerho kokoontuu perjantai-iltapäivisin. Myös lukiossa on tarjolla edellä mainitut viisi kieltä. Yleisopetuksen kielenä toimii suomi. Koululla opiskellaan koulun kieliohjelman mukaan, mutta yksityisopetustakin on mahdollista järjestää.

Oppilaat ja kielten merkitys heille

Ulkosuomalaisen koulun oppilaiden motivaation vieraiden kielten opiskelun osalta voisi olettaa kielten autenttisuuden vuoksi olevan korkea. Oppilaat käyttävät tai vähintään kuulevat monikansallisessa Fuengirolan ympäristössä joka päivä vieraita kieliä, espanjan lisäksi mm. englantia, ruotsia ja saksaa. Rehtori Juha Helvelahti kuvailee oppilaiden motivaatiota vieraiden kielten opiskeluun myönteiseksi. Esimerkiksi ”pakkoruotsin” kaltaista ilmiötä koulussa esiintyy harvoin, vaikka toisaalta espanjan lukeminen saatetaan kokea joskus ongelmalliseksi. Syynä lienee se, että monet eivät opiskele espanjaa Suomen koulussaan, eivätkä näin ehkä koe sen osaamista tarpeelliseksi palatessaan. Suomen kielen osalta koulu kannustaa ahkeraan kirjaston käyttöön. Koululta löytyy oma pieni kirjasto.

Oppilaiden vaihtuvuus ja heterogeenisyys haasteena

Myös oppilailla on erilaisia kulttuurisia ja kielellisiä taustoja. Oppilaan vanhemmista toisen on oltava suomalainen, mutta oppilaissa on edustettuna muun muassa Saksan, Norjan, Ruotsin ja Persian sekä tietysti Espanjan kansalaisuuksia. Erityistä haastetta koulun arkeen

tuo myös oppilaiden suuri vaihtuvuus. Osa oppilaista saattaa opiskella koulussa vain muutamia kuukausia ja palata tämän jälkeen takaisin Suomeen. Osa risteilee vuoden aikana Suomen ja Espanjan väliä, jokunen opiskelee koulussa ympärivuotisesti. Muutenkin oppilaiden taustat ovat kirjavampia, ja tasoerot korostuvat tällaisessa koulumuodossa.

Rehtori Juha Helvelahti kuvailee monikielisyyden näkyvän koulun arjessa muun muassa siinä, että osa koulun henkilöstöstä on espanjankielistä, puhelimessa puhutaan usein espanjaa, ja jotkut oppilaista käyttävät keskenään espanjan kieltä. Koulun ympäristössä kävellessään huomaa monien julisteiden, ohjeistusten ym. olevan suomenkielisiä, mutta esimerkiksi kanslia ja opettajanhuone on merkitty myös espanjankielisin kyltein. Koulun maaliskuussa 2010 ensi-iltansa saavan musikaalin ”Kuuntele mua” nimi on mainosjulisteissa saanut myös espanjankielisen käännöksen ”Escúchame”, mutta Helvelahti arvelee kuitenkin koulun materiaalin olevan 99-prosenttisesti suomenkielistä.

Suomalaisten koulujen kieliohjelma liian hajanaisena

Koulu ei halua lisätä espanjalaisten opettajiensa määrää, sillä Helvelahti pitää suomalaista opettajankoulutusta hyvänä, kun taas espanjalainen opettajankoulutus on hänen mielestään liian opettajajohtoista ja ulkolukukeskeistä. Tällä hetkellä koulussa toimii yksi espanjalainen opettaja, mutta hän osaa myös suomea. Helvelahden mielestä vieraiden kielten opetuksessa on tärkeää, että opiskelu on säännöllistä niin kotona kuin koulussa. Kotiin tulisikin aina antaa jotain tehtävää ja opeteltavaa. Tunneilla kieli otetaan konkreettisesti käyttöön, kun kotona puolestaan harjoitellaan kirjoittamista. Tärkeää Helvelahden mielestä on, että opetustyötä tehdään omalla persoonalla.

Helvelahti pitää Suomen koulujen kieliohjelmaa liian hajanaisena. Hänen mielestään sitä tulisi valtiovallan puolesta selkiyttää. Kuntien sisällä pitäisi miettiä, mitä kieliä ja millä tasolla niitä on tarpeen tarjota. Helvelahden mielestä näin pystyttäisiin tarjoamaan enemmän kielivalintoja, koska kaikkia kieliä ei tarjottaisi usealla eri tasolla. Peruskoulun puolella oppilaille tulisi opettaa kahta vierasta kieltä ja lukion puolella lisätä kolmas vieras kieli.

Aurinkorannikon koulu on saanut Opetushallitukselta valtionavustusta vieraiden kielten kehittämiseen. Avustusta on käytetty muun muassa kielten monipuolistamiseen, opettajien täydennyskoulutukseen, espanjankielisen opetusmateriaalin tekoon, kieliteemapäivän järjestämiseen sekä yhteistyön ylläpitämiseen Fuengirolassa toimivan ruotsalaisen koulun kanssa. Avustuksen avulla saksaa ja ranskaa pystytään opettamaan myös pienissä ryhmissä. Ruotsalaisen koulun kanssa yhteistyökieli on espanja tai englanti, kun oppilaat tekevät tutustumiskäyntejä toistensa kouluihin. Kieliteemapäivän tarkoituksena oli kannustaa erityisesti espanjan, ranskan ja saksan opiskeluun. Päivä sisälsi muun muassa erilaisia kilpailuja ja maistiaisita eri kielialueiden keittiöistä.

Erityisesti opetusharjoittelijan näkökulmasta kielten merkitys koulun ilmapiirissä tuntuu vahvalta. Kielten opettajat Aurinkorannikon koulussa ovat monipuolisia kielten osaajia, jotka käyttävät kieliä myös koulun tuntien ulkopuolella. Kielten opettajia on koulun kokoon nähden useita, heillä on oma työhuoneensa, kielivalikoima on laaja, ryhmät pieniä ja oppilaat ovat innokkaita oppimaan. Ja mikä tärkeintä, oppilaille on autenttinen ympäristö kielten opiskeluun.

Hanna-Kaisa Hokkanen opiskelee Jyväskylän yliopistossa kielten aineenopettajaksi ja suorittaa aineenopettajan pedagogisia aineopintoja lukuvuonna 2009-2010. Viimeisen opetusharjoittelunsa, niin sanotun soveltavan ohjatun harjoittelun (3op) hän suoritti Espanjassa Aurinkorannikon suomalaisessa koulussa. Koulu on yksityiskoulu, joka saa Suomen valtioneuvoston tukea. Koulua ylläpitää Aurinkorannikon suomalaisen koulun kannatusyhdistys ry. Opetus noudattaa Suomen opetussuunnitelmia ja koulu ottaa vuosittain vastaan useita opetusharjoittelijoita. Koulussa on annettu myös lukio-opetusta vuodesta 2007 lähtien. Lukiossa on mahdollisuus suorittaa myös yo-kirjoitukset.

Tähän artikkeliin liittyvät asiasanat:
opetusharjoittelu